



ombudsman
veřejný ochránce práv

Zuzana Durajová

Petr Polák

INDIKÁTORY PRO MĚŘENÍ IMPLEMENTACE ÚMLUVY O PRÁVECH OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V ČESKÉ REPUBLICĚ



**NÁVRH ZÁSTUPKYNĚ VEŘEJNÉHO
OCHRÁNCE PRÁV**

9/9/2021

PRAHA

- Zdroje pro tvorbu indikátorů monitorovacího mechanismu v České republice
- Současné pojetí indikátorů v činnosti národního monitorovacího mechanismu (10 základních principů)
- Indikátory k vybraným článkům – obsah a výzvy

- Normativní obsah jednotlivých článků Úmluvy
- Obecné komentáře Výboru OSN (čl. 5, 12 a 19 Úmluvy)
- Závěrečná doporučení Výboru OSN z roku 2015 včetně Seznamu otázek Výboru OSN z roku 2019
- Spojená druhá a třetí periodická zpráva ČR o plnění závazků plynoucích z Úmluvy (2020)

PŘEDSTAVENÍ ZDROJŮ

Sekundární zdroje

- Vysoký komisař OSN pro lidská práva. Lidskoprávní indikátory: Příručka k měření/Human Rights Indicators: A Guide to Measurement and Implementation (2012)
- Bridging the gap/Překlenutí rozdílu - Sada indikátorů pro měření plnění Úmluvy (CRPD)
- Agentura EU pro základní práva. Using human rights indicators to monitor the implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities at the national level (dosud nepublikováno)
- Publikace Evropské sítě národních lidskoprávních institucí (ENNHR) o implementaci podporovaném rozhodování



- Český statistický úřad, Ministerstvo spravedlnosti (údaje o soudních řízeních), Ministerstvo práce a sociálních věcí (zaměstnanost, sociální služby), Ústav zdravotnických informací a statistiky
- Evropská komise (Eurobarometr)
- Veřejný ochránce práv
- Platná právní úprava (zákonné a podzákonné předpisy) a rozhodování soudů
- Národní strategie a akční plány

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO POJETÍ INDIKÁTORŮ – ZÁKLADNÍ PRINCIPY TVORBY A POUŽITÍ



ombudsman
veřejný ochránce práv

- Jednotnost – identická (srovnatelná) struktura
- Srozumitelnost – psané srozumitelným jazykem
- Vyváženost – strukturální, procesní, výsledkový ukazatel
- Obsah – zaměřenost na problémy z implementační praxe
- Snadnost přípravy hodnocení – maximálně využívat data jiných institucí a úřadů a nezatěžovat národní monitorovací mechanismus

PŘEDSTAVENÍ SOUČASNÉHO POJETÍ INDIKÁTORŮ – ZÁKLADNÍ PRINCIPY



ombudsman
veřejný ochránce práv

- Transparentnost – každé hodnocení ukazatele je opatřeno vysvětlujícím komentářem
- Vizualizace – respektování principu přístupnosti
- Flexibilita – ukazatele je možno upravovat s ohledem na aktuální vývoj a dosahování jednotlivých ukazatelů
- Participace – na tvorbě ukazatelů a následném hodnocení se podílí lidé s postižením
- Kooperace – monitorovací mechanismus spolupracuje s úřady, neziskovým a akademickým sektorem

ČL. 5 ÚMLUVY – ROVNOST A NEDISKRIMINACE

- Existence adekvátní právní úpravy zakazující diskriminaci na základě postižení (strukturální indikátor)
- Provádění ambiciózní vládní strategie týkající se rovnosti lidí s postižením (strukturální indikátor)
- Vnímání diskriminace obecnou populací a osobní zkušenost s diskriminací z důvodu postižení (výsledkový indikátor)
- Počet podnětů na diskriminaci z důvodu postižení (veřejný ochránce práv, vybrané správní orgány) (výsledkový indikátor)
- Počet podaných soudních žalob na diskriminaci z důvodu postižení (výsledkový indikátor)



- Vnímání diskriminace obecnou populací
- Kolísající počet podnětů VOP
- Zvyšující se podíl stížností a soudních žalob
- Navazující výzkum VOP (2014)
- Data o antidiskriminačních žalobách – opakovaná doporučení pro MSp

ČL. 12 ÚMLUVY – ROVNOST PŘED ZÁKONEM



ombudsman
veřejný ochránce práv

- Stát schválil a provádí plán přechodu od náhradního k podporovanému rozhodování (strukturální indikátor).
- Omezení svéprávnosti nevede k zásahu do základních práv (strukturální indikátor).
- Zvyšuje se podíl alternativ k omezení svéprávnosti ze všech rozhodnutí o podpůrných opatřeních (výsledkový indikátor).
- Právní úprava nástrojů podpory v rozhodování je v souladu s principy článku 12 (strukturální indikátor).
- Existují efektivní nástroje pro předběžný projev vůle (strukturální indikátor).



- Monitorování rozhodnutí u lidí, kterým soud vrátil svéprávnost
- Sběr dat o navazující formě podpory (alternativě k omezení svéprávnosti) po vrácení svéprávnosti
- Přístupnost dat veřejnosti

ČL. 19 ÚMLUVY – NEZÁVISLÝ ZPŮSOB ŽIVOTA



ombudsman
veřejný ochránce práv

- Stát schválil plán procesu transformace sociálních služeb, který směřuje k úplnému zavření ústavů (strukturální indikátor).
- Reforma péče o duševní zdraví zohledňuje právo lidí s psychosociálním postižením na život v komunitě (strukturální indikátor).
- Stát sbírá data o procesu transformace dlouhodobé psychiatrické péče a pobytových sociálních služeb (procesní indikátor)
- Právní úprava obsahuje efektivní záruky před dlouhodobou institucionalizací bez souhlasu člověka (strukturální indikátor)
- Lidé nejsou vylučováni ze systému obecního bydlení či pobytových sociálních služeb z důvodu zdravotního postižení, diagnózy či omezení svéprávnosti (strukturální indikátor)



- Zvolené typy pobytových sociálních služeb
- Chybějící definice klíčových pojmů
- Podrobnost dat sbíraných ÚZIS
- Lišící se data MPSV a ČŠÚ o klientech pobytových sociálních služeb
- Sběr dat v budoucnu – dostupnost soc. služeb a obecního bydlení
- Nové indikátory?

ČL. 27 ÚMLUVY – PRÁCE A ZAMĚSTNÁNÍ



ombudsman
veřejný ochránce práv

- Zaměstnanost lidí s postižením v porovnání s lidmi bez postižení (výsledkový indikátor)
- Lidé s postižením na volném a chráněném trhu práce (výsledkový)
- Přístupnost zaměstnavatelů vůči lidem s postižením (procesní)
- Diskriminace v práci z důvodu postižení (výsledkový)
- Systém státní podpory zaměstnávání lidí s postižením (výsledkový)



- Definice „člověk se zdravotním postižením“
- Další charakteristiky z šetření ČSÚ (věk, pohlaví)
- Přístupnost dat ze systému MPSV
- Dělení zaměstnavatelů na soukromý a veřejný sektor + rozdělení podle plnění povinného podílu
- OSVČ se zdravotním postižením
- Sběr dat v budoucnu – přístupnost zaměstnavatelů, disability pay gap



- ZVOP připravila **pracovní verzi indikátorů** ke čtyřem článkům Úmluvy (čl. 5, 12, 19 a 27).
- Hlavními zdroji byly **normativní obsah jednotlivých článků Úmluvy** a výstupy z projektů a aktivit mezinárodních institucí (Vysoký komisař OSN, FRA, Bridging the gap, ENNHRI).
- **10 základních principů** – tvorba a vlastní používání indikátorů při monitoringu a přípravy monitorovací zprávy
- Výzvy – **interpretace a sběr dat do budoucna**
- Jak bude dál ZVOP postupovat?
- A další výzkumná činnost podle § 21c písm. b) zákona č. 349/1999 Sb.?

DĚKUJEME ZA POZORNOST



ombudsman
veřejný ochránce práv

www.ochrance.cz

www.eso.ochrance.cz

[www.facebook.com/verejny.ochran
ce.prav](https://www.facebook.com/verejny.ochrance.prav)

<https://twitter.com/ochranceprav>

[https://www.instagram.com/verejn
y.ochrance.prav/](https://www.instagram.com/verejny.ochrance.prav/)

Zuzana Durajová

durajova@ochrance.cz

+420 542 542 201

Petr Polák

petr.polak@ochrance.cz

+420 542 542 374



Všechny fotografie v prezentaci jsou z webové stránky <https://unsplash.com/>